

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 230/2013-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. novembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti Mgr. Ing. J. S., L., zastúpeného advokátkou JUDr. E. K., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 444/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. Ing. J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 444/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Pezinok prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 444/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Okresný súd Pezinok je povinný uhradiť Mgr. Ing. J. S. trovy konania v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet advokátky JUDr. E. K., Advokátska kancelária, P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti Mgr. Ing. J. S. n e v y h o v u j e.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 230/2013-13 z 11. júna 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. Ing. J. S., L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 444/2008 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Následne ústavný súd 16. júla 2013 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 9. augusta 2013. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis, vyjadrenie predsedu okresného súdu a vyjadrenie zákonnej sudkyne s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

*„24.11.2006 doručenie žaloby na Okresný súd Bratislava III,
28.11.2006 vydaný platobný rozkaz č.k. 40Ro/2901/06-8,
28.12.2006 doručenie odporu na Okresný súd Bratislava III,
5.1.2007 doručenie odporu (2.) na Okresný súd Bratislava III,
5.1.2007 uznesenie na zaplatenie súdneho poplatku za odpor,*

12.2.2007 žiadosť odporcu o oslobodenie od súdneho poplatku,
8.3.2007 výzva OS BA III adresovaná PZN na vyjadrenie k odporu,
23.3.2007 vyjadrenie PZN k odporu,
4.6.2007 výzva OS BA III adresovaná odporcovi na predloženie dokladov
za účelom rozhodnutia o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov,
30.7.2007 uznesenie č.k. 15C/40/2007-33, ktorým súd nepriznal odporcovi
oslobodenie od súdnych poplatkov,
10.8.2007 odvolanie odporcu,
26.10.2007 opätovná výzva OS BA III na odporcu na predloženie dokladov,
29.10.2008 vec predložená KS BA na rozhodnutie o odvolaní odporcu,
15.12.2008 uznesenie KS BA č.k. 12Co 265/2008-45, ktorým potvrdil uznesenie
OS BA III zo dňa 30.7.2007 č.k. 15C 40/2007-33,
2.2.2009 návrh odporcu na zabezpečenie dôkazu,
11.2.2009 uznesenie OS PK č.k. 4C 444/2008-65, ktorým súd zamietol návrh
na zabezpečenie dôkazu,
12.3.2009 odvolanie odporcu,
18.3.2009 vec predložená KS BA,
27.5.2009 uznesenie KS BA č.k. 8Ca 101/2009-73, ktorým súd potvrdil
uznesenie OS PK zo dňa 11.2.2009 č.k. 4C 444/2008-65,
9.4.2009 návrh navrhovateľa na zmenu účastníkov konania z dôvodu
postúpenia pohľadávky,
20.8.2009 výzva OS PK na postupníka. aby uviedol, či súhlasí s tým, aby
vystupoval v konaní ako navrhovateľ (§92 ods. 3 O.s.p.),
17.12.2009 urgencia na postupníka,
17.12.2009 odpoveď postupníka,
18.1.2010 uznesenie č.k. 4C 444/2008-85, ktorým súd pripustil zmenu
účastníkov konania,
16.2.2010 odvolanie odporcu,
12.3.2010 vec predložená KS BA,
31.3.2011 uznesenie KS BA č.k. 7Co 96/10-101, ktorým súd odmietol
odvolanie odporcu,

2.6.2011 pokyn pre kanceláriu na doručenie uznesenia KS BA účastníkom konania,
30.3.2012 termín pojednávania, prítomní PZN a odporca,
10.4.2012 doloženie listín zo strany navrhovateľa,
10.5.2012 doručovanie listín odporcovi,
11.9.2012 termín pojednávania, prítomní PZN, odporca a svedok,
11.9.2012 výzva OS PK na Krajskú prokuratúru Trenčín na predloženie správy,
1.10.2012 odpoveď Krajskej prokuratúry Trenčín,
1.2.2013 termín pojednávania, prítomní PZN a odporca,
1.2.2013 termín pojednávania, prítomní PZN a odporca,
14.2.2013 doručenie listín zo strany odporcu,
20.2.2013 doručenie listín PZN,
22.3.2013 vyjadrenie PZN k doručeným listinám,
16.4.2013 termín pojednávania, prítomní navrhovateľ, PZN a odporca,
26.4.2013 písomné vyjadrenie navrhovateľa,
20.5.2013 doručenie vyjadrenia navrhovateľa odporcovi,
10.9.2013 nariadený termín pojednávania.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný a doručený 9. augusta 2013, zistil aj ústavný súd s tým, že zároveň v súčinnosti s okresným súdom zistil, že napadnuté konanie nie je ku dňu rozhodovania o sťažnosti právoplatne skončené.

Predseda okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 4. októbra 2013 súhlasila s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne

až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ odporcom o zaplatenie sumy 98,05 € s príslušenstvom, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokúvanej veci.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priesťahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že zistil okolnosti na strane sťažovateľa, ktoré objektívne a relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Sťažovateľ predložil v priebehu konania okresnému súdu procesné návrhy (žiadosť o oslobodenie od platenia

súdnych poplatkov, návrh na zabezpečenie dôkazov), o ktorých bolo potrebné rozhodnúť. Sťažovateľ bol vo svojich návrhoch neúspešný, preto využil svoje právo podať opravný prostriedok – odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov (doručené okresnému súdu 10. augusta 2007), odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí jeho návrhu na zabezpečenie dôkazu (doručené okresnému súdu 12. marca 2009) a odvolanie proti uzneseniu okresného súdu, ktorým pripustil zmenu účastníkov konania (doručené okresnému súdu 16. februára 2010). Ani v týchto odvolaniach konaniach nebol sťažovateľ úspešný. Vo všeobecnosti išlo na strane sťažovateľa o využitie jeho procesných práv, čo mu nemožno vyčítať, na druhej strane je však potrebné poukázať na to, že ústavný súd vo svojich rozhodnutiach už viackrát vyslovil, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, III. ÚS 132/2012). V uvedených súvislostiach neušlo pozornosti ústavného súdu, že aj keď sťažovateľ požiadal o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, ani na opakovanú výzvu okresného súdu, aby predložil doklady preukazujúce jeho majetkové a osobné pomery, nereagoval. Týmto správaním sa sťažovateľ (i keď nie v rozhodujúcej miere) sám pričínal o zbytočné prieskumy v konaní. Ústavný súd považuje za potrebné tiež poznamenať, že z inej svojej rozhodovacej činnosti o podaniach sťažovateľa (zatiaľ približne 44 sťažností) disponuje poznatkami, že sťažovateľ v obdobnej miere využíva svoje procesné práva v konaniach pred všeobecnými súdmi a následne podáva ústavnému súdu sťažnosti na zbytočné prieskumy v týchto konaniach. Je preto namieste otázka, či takýto postup sťažovateľa nenesie znaky účelovosti. V súlade s uvedenou judikatúrou preto ústavný súd dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľových odvolaniach (v celkovom trvaní 10 mesiacov) a ďalšie uvedené okolnosti zohľadnil pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu a Okresného súdu Bratislava III, pretože vec sťažovateľa bola pôvodne podaná a vedená pred Okresným súdom Bratislava III, následne však v rámci reoptimalizácie súdnej sústavy

prešla *ex lege* na okresný súd (zákonom č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatkoch za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov).

Ústavný súd z predloženého spisu zistil a identifikoval dve obdobia neodôvodnenej nečinnosti v celkovom trvaní približne 22 mesiacov. Tým prvým obdobím nečinnosti v trvaní vyše 11 mesiacov bolo obdobie od márneho uplynutia lehoty na predloženie dokladov odôvodňujúcich oslobodenie sťažovateľa od platenia súdnych poplatkov 11. novembra 2007 do predloženia spisu odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa 29. októbra 2008. Ďalším v poradí druhým obdobím neodôvodnenej nečinnosti v trvaní približne 11 mesiacov bolo obdobie od vrátenia spisu okresnému súdu 11. apríla 2011 do termínu pojednávania vykonaného 30. marca 2012.

Ústavný súd na základe uvedených skutočností dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 4 C 444/2008, došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 444/2008 konal bez zbytočných prietahov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadost'účinenie v sume 6 000 €, ktoré odôvodnil intenzitou zásahov do jeho práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

Pri určení primeraného finančného zadost'účinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'účinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde – „*drobný spor*“, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval vyslovenie porušenia sťažovateľových práv spolu s príkazom okresnému súdu konať bez zbytočných za poskytnutie dostatočnej ochrany sťažovateľovi v tejto veci, preto žiadosti sťažovateľa o priznanie finančného zadost'účinenia nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľa si uplatnila trovy konania, ktoré vyčíslila v celkovej sume 269,58 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou pozostávajúce z odmeny advokátky, a vychádzal pritom z vyhlášky

Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 130,16 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,81 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2013.

Náhrada trov konania uplatnená sťažovateľom nepresahuje sumu, ktorú vypočítal ústavný súd, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v požadovanej sume 269,58 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2013